

Презентація бібліографічного нарису

Терлецька Олеся

**ВІКТОР МОЙСЕЙОВИЧ
КОГАН-ЯСНИЙ –
ТЕРАПЕВТ, ВЧЕНИЙ**

Коган-Ясний Віктор Мойсейович – терапевт, вчений. До 130-річчя від дня народження

Біобібліографічний покажчик, що
продовжує серію видань
«Медична біографістика»

Укладачі та наукові консультанти

Киричок Ірина Василівна (НБ ХНМУ)

Корнілова Лідія Євгенівна (ННМБУ)

Костюкевич Тетяна Василівна (НБ ХНМУ)

Терлецька Олеся Олександрівна (ННМБУ)

Бойчак Михайло Петрович

Доктор медичних наук

Професор кафедри військової терапії Української
військово-медичної академії

Перцева Жаннета Миколаївна

Директор Народного Музею історії Харківського
національного медичного університету

*"Самое загадочное
в жизни – сама
жизнь"*

ЖИТТЯ ПРОФЕСОРА В. М. КОГАНА-ЯСНОГО ЯК ПРИКЛАД НАУКОВОГО ПОДВИГУ

(до 130-річчя з дня народження)

Перцева Ж. М., Бойчак М. П.

Роки становлення В. М. Когана-Ясного як видатного українського терапевта

Ім'я Віктора Мойсейовича Когана-Ясного – харківського професора терапії – певний період радянської історії замовчувалось, проте його внесок у розвиток вітчизняної науки величезний, і, на наш погляд, недостатньо оцінений сучасниками.

Онук В. М. Когана-Ясного Віктор Коган-Ясний у зв'язку з цим згадує: «После его смерти в 1958 году в Советском Союзе его имя то ли ненароком, то ли преднамеренно предали забвению. И лишь последние годы в Украине, а также в Израиле и США просматривается тенденция вспомнить его имя и его заслуги» [1].

Звертаючись до життєвого та професійного шляху В. М. Когана-Ясного, ми будемо спиратися в основному на його автобіографію, яка знаходиться у Музеї історії Харківського національного медичного університету (ХНМУ), на матеріали репозитарію Університету та простежувати професійний шлях вченого з його праць.

Віктор Мойсейович Коган народився 16 (28) липня 1889 року у Полтаві у родині службовця. Середню освіту отримав у 1-й Полтавській гімназії, яку закінчив у 1905 р. Цього ж року вступив на природниче відділення фізико-математичного факультету Харківського університету. У цей час помирає його батько, і Віктор Мойсейович, продовжуючи навчання, розпочинає трудове життя, допомагаючи матері утримувати велику сім'ю. У 1910 р. він переходить на медичний факультет цього ж університету, бажаючи у майбутньому займатись бактеріологією.

Структура нарису

- вступна стаття
- бібліографічний список праць професора
- наукові статті, що висвітлюють науковий внесок професора
- бібліографічний список публікацій про вченого
- допоміжний покажчик робіт професора у журналі «Врачебное дело»
- алфавітний покажчик імен

Специфіка бібліографічної частини

- Детальний поділ на рубрики

ПОКАЖЧИК ПРАЦЬ ВІКТОРА МОЙСЕЙОВИЧА КОГАНА-ЯСНОГО	42
<i>Монографії</i>	42
<i>Збірники наукових праць, видані під керівництвом Віктора Мойсейовича Когана-Ясного</i>	45
<i>Виступи на Українських з'їздах терапевтів (1926–1948 рр.)</i>	53
<i>Наукові статті</i>	55
<i>Некрологи</i>	67
<i>Бібліографічні статті</i>	68
<i>Рецензії, відгуки, реферати</i>	68

ОСНОВЫ И ДОСТИЖЕНИЯ
СОВРЕМЕННОЙ МЕДИЦИНЫ

РЕДАКТОРЫ: проф. Д. Д. ПЛЕТНЕВ и прив.-доц. В. М. КОГАН-ЯСНЫЙ

Приват-доцент В. М. КОГАН-ЯСНЫЙ

СИФИЛИС
ЭНДОКРИННЫХ ЖЕЛЕЗ

*14/10
Доктору
Макеу
проф. Логоселу
е Гудвирингу
от имени ам
абиссоро
В. М. Коган-Ясный*

ИЗДАТЕЛЬСТВО «НАУЧНАЯ МЫСЛЬ»
УФ. МАРНОУДРАВОМ УССР

В. М. КОГАН-ЯСНЫЙ

ВИСЦЕРАЛЬНЫЙ
СИФИЛИС

ГОСМЕДИЗДАТ УССР

Специфіка бібліографічної частини

- наявність шифрів зберігання ННМБУ та ін. бібліотек

ПОКАЖЧИК ПРАЦЬ ВІКТОРА МОЙСЕЙОВИЧА КОГАНА-ЯСНОГО

Монографії

1. **Алкоголизм и половая жизнь медицинских работников** / В. М. Коган, И. А. Качан, Л. Л. Рохлин. – Харьков : Науч. мысль, 1926. – 32 с.

Отд. отт. из: Сборника мед. работников.

Шифр зберігання книги: РНБ 35/2877

2. **Антагонизм и корреляция между pancreas, надпочечниками и придатком мозга. Заболевания pancreas** / В. М. Коган. – Харьков, 1926. – С. 5–25.

Отд. отт. из сб.: Acta medica. – 1926. – № 10.

Шифр зберігання книги: ННМБУ 612.4 К-57; РНБ 59/1563

3. **С. П. Боткин: Основоположник русской клинической медицины** / В. М. Коган-Ясный. – Киев ; Харьков : Госмедиздат УССР, 1946. – 23, [1] с. – (Замечательные русские врачи).

Шифр зберігання книги: ННМБУ 61(09) К-57;

НБ ХНМУ 61(092) К

4. **Вегетативная нервная система медицины** / В. М. Коган-Ясный. – [Б. м.], [1939]. – С. 650–696.

Отд. отт. из рук. : Губергриц М. М.

Клиническая диагностика. – [1939].

Шифр зберігання книги: НБ ХНМУ 61-07;

РНБ Аф02 В-8/1;

Специфіка бібліографічної частини

- Коментарі до типу описуваного матеріалу

Рецензії, відгуки, реферати

231. **(Відгук)** Военно-Санитарный Сборник Украинского Военного Округа. Харьков. Изд. Укр. О. В. С. Упр. 1924 г. : відгук / В. Коган // *Врачеб. дело.* – 1925. – № 3. – Стб. 234.
232. **(Відгук)** «Практический Врач», ежемесячный журнал, посвященный вопросам клинической медицины и гигиены. Под редакцией д-ра С. Б. Оречкина. Берлин. 1923–1924 г. Год издания XIX / В. Коган // *Врачеб. дело.* – 1924. – № 6. – Стб. 298.
233. **(Відгук)** Лурья Р. А. О висцеральном сифилисе. Казань. Изд. Каз. Мед. Журн. 1925 г. / В. Коган // *Врачеб. дело.* – 1925. – № 15/17. – Стб. 1189.
234. **(Відгук)** Украинский Биохимический Институт : [до відкриття нового інституту в Харкові] / В. Коган // *Врачеб. дело.* – 1925. – № 21. – Стб. 1675.

- 68 -

-
235. **(Відгук)** Cammidge P. J. The insulin treatment of diabetes mellitus. Изд. Livingstone. Edinburgh 1924 г. : відгук / В. Коган // *Врачеб. дело.* – 1925. – № 7. – Стб. 597.
236. **(Відгук)** Funktionsprüfung innerer Organe. С 15 рис. Изд. Julius Springer. Berlin. 1924 г. : відгук / В. Коган // *Врачеб. дело.* – 1925. – № 8. – Стб. 694.

ВНЕСОК ПРОФЕСОРА В. М. КОГАНА-ЯСНОГО ТА ЙОГО ШКОЛИ У РОЗВИТОК ВІТЧИЗНЯНОЇ ВОЄННО-ПОЛЬОВОЇ ТЕРАПІЇ

Бойчак М. П.

Особливості перебігу захворювань внутрішніх органів у роки Другої світової війни

У праці «Современные проблемы терапии и клиники внутренних болезней в период Великой Отечественной войны» та в однойменній доповіді на конференції медичних працівників Харківської області, з якою В. М. Коган-Ясний виступив 25 листопада 1945 р., були сформульовані основні проблеми клініки внутрішніх захворювань в роки Другої світової війни: «Клиника внутренних заболеваний должна особенно изучать все изменения, вызванные в человеческом организме дистрофическими процессами на почве различных заболеваний военного времени, и в первую очередь нарушения обмена веществ и вегетативной системы, а также авитаминозов, перенесенных различными группами населения в различной форме и степени. Сюда также надо отнести последствия военных нефритов, военных артритов, гепатитов и колитов, а также язвенную болезнь военного времени» [1].

Розглянемо найважливіші захворювання внутрішніх органів, які вивчали В. М. Коган-Ясний та його співробітники у роки війни та представляють інтерес для предмету воєнно-польової терапії.

Дистрофії

ВНЕСОК ХАРКІВСЬКОГО ПРОФЕСОРА В. М. КОГАНА-ЯСНОГО У ВЧЕННЯ ЩОДО ГІПЕРТОНІЧНОЇ ХВОРОБИ ТА АРТЕРІАЛЬНИХ ГІПЕРТЕНЗІЙ

(до 130-річчя з дня народження)

М.П. Бойчак

*«Если моя гипотеза умрет, дав
новые теории, я буду удовлетворен
сознанием того, что на ее могиле
родились новые мысли»*

В. М. Коган-Ясний

Професор Віктор Мойсейович Коган-Ясний (1889–1958) – видатний український терапевт, заслужений діяч науки УРСР, завідувач терапевтичними кафедрами Харківського медичного інституту (1930–1932 рр. – кафедри загальної терапії, 1932–1938 рр. – кафедри внутрішніх хвороб, 1938–1953 рр. – кафедри госпітальної терапії). Віктор Мойсейович залишив після себе велику наукову спадщину – чисельні наукові праці, у тому числі монографії та підручники, був широко відомий своїми розробками в багатьох напрямках внутрішньої медицини (ендокринології та обміну речовин, кардіології, гастроентерології, пульмонології, воєнно-польовій терапії тощо), які популяризував як блискучий лектор та педагог, творець власної терапевтичної школи.

Про допоміжні показчики

- виокремлення праць В.М. Когана-Ясного у журналі «Врачебное дело»

В. М. КОГАН-ЯСНИЙ – РЕДАКТОР ЖУРНАЛУ «ВРАЧЕБНОЕ ДЕЛО»

Співпрацю В. М. Когана-Ясного з журналом «Врачебное дело» можна назвати тривалою та досить плідною. У перші роки існування журналу він був активним автором, який публікував не лише власні наукові розвідки, але й давав рецензії на іноземні та вітчизняні медичні видання, робив огляди та переліки медичної періодичної літератури, писав некрологи, описував з'їзди та конференції.

Під час роботи професора в редакції журналу його статті та примітки подекуди подавалися від імені редакції – в таких випадках укладачі покажчика встановили авторство за допомогою допоміжних іменних покажчиків журналу, що зазвичай публікувалися або в останньому номері поточного року, або в першому – наступного.

У наступному допоміжному покажчику вказані номери записів з розділу «Наукові статті», що були опубліковані в конкретному році. Проте можна звернути увагу на відсутність у таблиці деяких років. Оскільки укладачі покажчика обрали методом виявлення статей у виданні суцільний перегляд наявних номерів у фонді ННМБУ, через відсутність підшивок журналів статті за 1942 та 1943 рр. не були внесені. Також варто зауважити, що В. М. Коган-Ясний припинив співпрацювати з журналом від 1927 р. до 1937 р., тому відомості про публікації в ці роки в допоміжному покажчику відсутні.

Покажчик робіт В. М. Когана-Ясного у журналі «Врачебное дело»

Рік	Номер запису з розділу «Наукові статті»
1919 р.	186, 195, 206, 209, 212, 213, 214, 218, 245
1920 р.	200, 208
1922 р.	197, 205, 211, 222, 232
1923 р.	101, 102, 231, 239, 240, 241, 242, 243
1924 р.	84, 92, 165, 217, 220, 234
1925 р.	196, 219, 228, 230, 233, 235, 236, 237, 238, 244
1926 р.	107, 159, 221, 223, 224, 225, 226, 229
1938 р.	109, 173, 198
1939 р.	116
1940 р.	124, 157
1941 р.	121, 227
1944 р.	188
1945 р.	127, 164, 189
1946 р.	130, 215
1947 р.	180
1948 р.	148, 203
1949 р.	129, 134, 137, 187

ВРАЧЕБНОЕ ДѢЛО

Научно-педагогический и профессионально-общественный медицинский журнал. Профессионализм
Создан в Харькове в 1918 году, издаваемый редакцией «Советского Врача»

Редакция: Харьков, Инноваторская, 16, катери—Николаевская ул., д. Герасимов Дум
Цены: 5 рублей в квартал—1 руб. 50 коп. в год

Статистический редактор: врач И. Ф. Николаевский
Секретарь редакции: врач А. Г. Голубинский
Печатник: врач А. А. Фельд

СОДЕРЖАНИЕ

От редакции	Письмо В. И. Зубова на статью Проф. С. В. Фельда
Бухгалтерский расчет	А. Д. Рихтер, П. Прохорович, А. М. Давыдов
Проф. В. В. Николаевский, Николаевская и С. В. Николаевский, Николаевская и Инноваторская ул., д. 16	Вопросы профессионализма, этики и морали врача
Проф. С. В. Николаевский и М. А. Александрович Средственный журнал «Советский Врач» Р. Фельд и А. Фельд	Наша деятельность в области Харькова
Решения в редакции: Проф. В. В. Фельд, врач И. И. Броуновский и А. Александрович	Вопросы

ОТЪ РЕДАКЦИИ

Прочувствуя эту задачу, редакция «Врачебного дела» стремится к тому, чтобы журнал был не только источником информации, но и местом для обсуждения актуальных вопросов профессиональной этики и морали.

В этом смысле журнал «Врачебное дело» является не только источником информации, но и местом для обсуждения актуальных вопросов профессиональной этики и морали.

Достаточно широко будут также освещены вопросы, связанные с профессиональной деятельностью врача.

Важнейшая задача — добросовестно и объективно освещать все стороны профессиональной деятельности врача.

С этой целью редакция «Врачебного дела» просит своих читателей не только сообщать о фактах, но и высказывать свое мнение по поводу тех или иных вопросов.

Для этого редакция просит своих читателей не только сообщать о фактах, но и высказывать свое мнение по поводу тех или иных вопросов. С этой целью редакция «Врачебного дела» просит своих читателей не только сообщать о фактах, но и высказывать свое мнение по поводу тех или иных вопросов.

ОБЩЕСТВО ВЫВОЗА ДЛЯ ГЕРМАНИИ
ХАРЬКОВЪ, ИННОВАТОРСКАЯ ПЛОЩ., № 2.
ОТДѢЛЕНІЯ ВЪ КИЕВѢ, РОСТОВѢ Н. Д., ОДЕССѢ.
Официальное представительство всех германскихъ промышленныхъ, торговыхъ и ремесленныхъ предприятий въ Харьковѣ, Киевѣ, Ростове и Одессѣ. Принимаетъ заказы на вывозъ германскихъ товаровъ въ Германию. Принимаетъ заказы на вывозъ германскихъ товаровъ въ Германию.

Перший витуск журналу «Врачебное дело» (грудень 1918 р.)

ВРАЧЕБНОЕ ДѢЛО

Научно-педагогический и профессионально-общественный медицинский журнал, основанный Профессором
Созданъ в Харькове в 1918 году, издаваемый Редакцией «Советского Врача»

Редакция: Харьков, Инноваторская, 16, катери—Николаевская ул., д. Герасимов Дум
Цены: 5 рублей в квартал—1 руб. 50 коп. в год

Статистический редактор: врач И. Ф. Николаевский
Секретарь редакции: врач А. Г. Голубинский
Печатник: врач А. А. Фельд

СОДЕРЖАНИЕ

От редакции	Письмо В. И. Зубова на статью Проф. С. В. Фельда
Бухгалтерский расчет	А. Д. Рихтер, П. Прохорович, А. М. Давыдов
Проф. В. В. Николаевский, Николаевская и С. В. Николаевский, Николаевская и Инноваторская ул., д. 16	Вопросы профессионализма, этики и морали врача
Проф. С. В. Николаевский и М. А. Александрович Средственный журнал «Советский Врач» Р. Фельд и А. Фельд	Наша деятельность в области Харькова
Решения в редакции: Проф. В. В. Фельд, врач И. И. Броуновский и А. Александрович	Вопросы

Владимиръ Владимировичъ Фавръ

События этого года в области «Врачебного дела»... Владимиръ Владимировичъ Фавръ... Доктор наук, профессор Харьковского университета...

Важнейшая задача — добросовестно и объективно освещать все стороны профессиональной деятельности врача... Владимиръ Владимировичъ Фавръ...

ЛІТЕРАТУРА ПРО ЖИТТЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ВІКТОРА МОЙСЕЙОВИЧА КОГАНА-ЯСНОГО

1. Альбов Н. А. [Резюме председателя по докладу В. М. Когана-Ясного «Современные представления о лечении различных форм гипертонии»] / Н. А. Альбов // Тр. 6 съезда терапевтов УССР, 20–25 августа 1948 г. – Киев, 1949. – С. 363–364.
2. Бойчак М. П. Внесок профессора В. М. Когана-Ясного та його школи у розвиток вітчизняної воєнно-польової терапії (До 130-річчя від дня народження). Повідомлення I. Особливості перебігу захворювань внутрішніх органів у роки Другої світової війни // Військова медицина України. – 2019. – № 1. – С. 108–121.
3. Бойчак М. П. Внесок харківського професора В.М. Когана-Ясного у вчення щодо гіпертонічної хвороби її артеріальних гіпертензій (до 130-річчя з дня народження) / М. П. Бойчак // Артеріальна гіпертензія. – 2019. – № 1. – С. 53–59.
4. Виктор Моисеевич Коган-Ясный : [некролог] // Врачеб. дело. – 1958. – № 9. – С. 998 : портр.
5. [В. М. Коган-Ясный] / Я. Ганіткевич // Український медичний календар на 2014 рік / Я. Ганіткевич. – Київ, 2013. – С. 29.
6. [В. М. Коган-Ясный] / Я. Ганіткевич // Український медичний календар / Я. Ганіткевич. – Київ, 2016. – С. 133.
7. [18 липня 1889 : до дня народження В. М. Когана-Ясного] / Я. Ганіткевич // Історія української медицини в датах та іменах / Я. Ганіткевич. – Львів, 2004. – С. 261.

Рис. 3. Выдающиеся терапевты — члены Академии медицинских наук СССР: М. С. Вовси, Г. Ф. Ланг, М. И. Арикин, В. М. Коган-Ясный

Про допоміжні показчики

Алфавітний покажчик імен

А

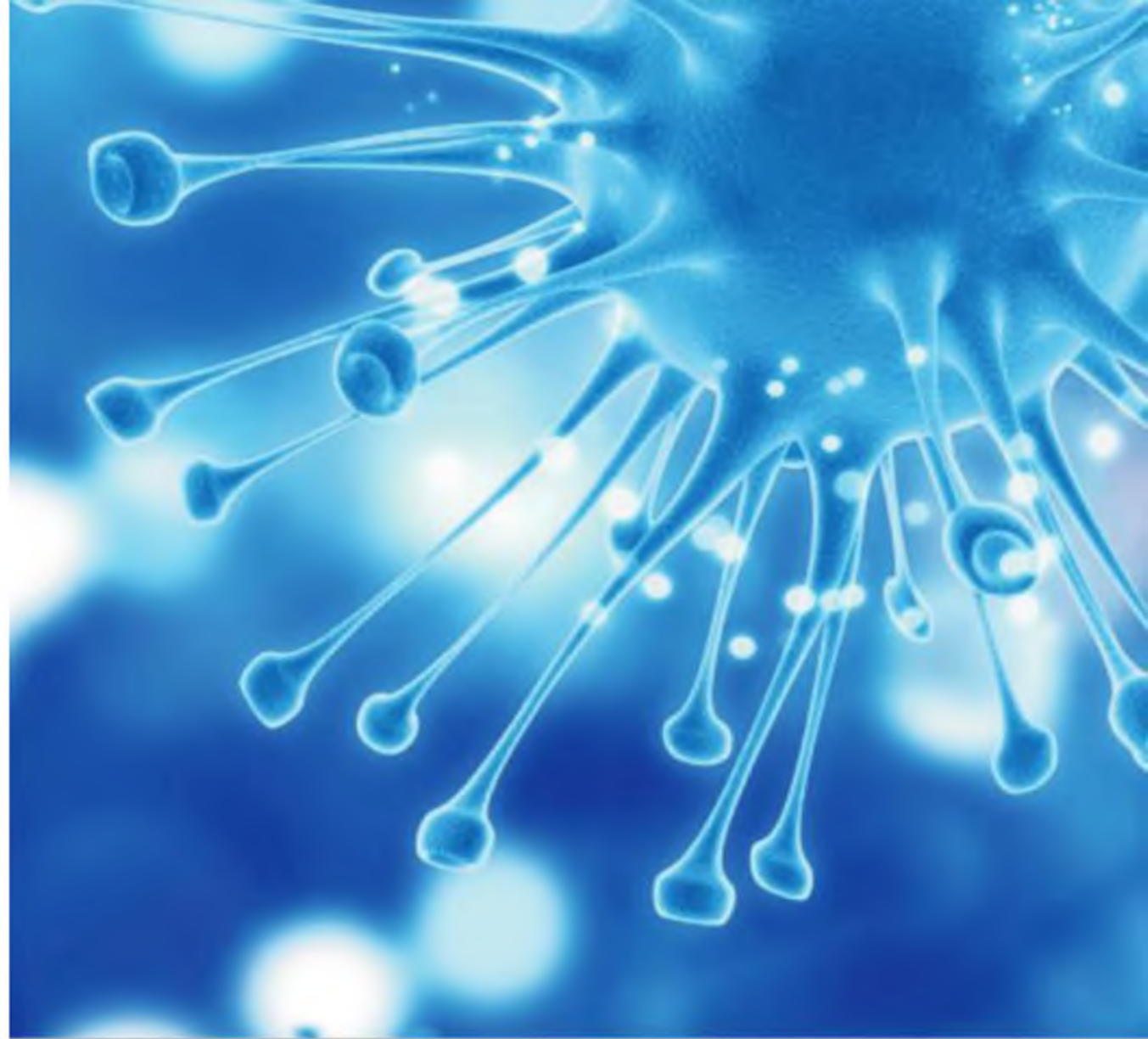
Агалецька А. М. 29, 83, 106
Аддісон 104, 106
Альперн Д. О. 18
Альтгаузен А. Я. 29, 93
Анокін П. К. 31
Арензон 83
Ар'єв Т. Я. 21, 87
Асбель 83

Б

Бантинг Ф. (див. також Бантінг Ф.) 33
Бантінг Ф. (див. також Бантинг Ф.) 14, 15, 34
Белова 83
Бергман 17, 115
Беркгард 102
Бест Чарльз 14, 15
Биков К. М. 31
Богомолець О. О. 18, 22, 80, 82
Бойчак Михайло Петрович 5, 6, 71, 101
Боткин С. П. (див. також Боткін С. П.) 30
Боткін С. П. (див. також Боткин С. П.) 30, 34, 84, 85, 91
Брауер 17, 115
Брейтман М. Я. 11
Бродер В. З. 19
Бухштаб Л. Б. 18

В

Вайль С. С. 31, 84, 85, 91
Вальдман В. А. 78
Вартапетов Б. А. 18, 103
Васерман Є. С. 21
Вебер 29
Венкебах 17, 115
Вишневський О. В. 82
Вілкомірський А. І. 73
Вовсі М. С. 27, 94, 115
Вогралик В. Г. 87
Воронов Я. К. 106

“Самое загадочное в жизни – сама жизнь”
В.М. Коган-Ясний